

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกษตรกรที่เลี้ยงปลานิลในกระชังในเรื่อง 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ 2) สภาพการเลี้ยงปลาในกระชัง ปัญหาในการเลี้ยง และสภาพการได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในกระชัง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงปลานิลในกระชังตามความคิดเห็นของเกษตรกร และ 4) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงปลานิลในกระชังของเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในกระชัง จำนวน 152 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มิถุนายน 2549 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังร้อยละ 67.1 เป็นชาย อายุเฉลี่ย 46.0 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.1 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.4 คน เกษตรกรมีรายได้รวมเฉลี่ยครัวเรือนละ 177,922.00 บาทต่อปี ในจำนวนนี้เป็นรายได้จากการเลี้ยงปลานิลในกระชัง 110,600.00 บาท เกษตรกรร้อยละ 67.1 กู้เงินจากธนาคารมาลงทุน โดยมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 122,490.00 บาท เกษตรกรส่วนมากเลี้ยงปลานิลในกระชังในแม่น้ำ ระยะทางจากบ้านถึงสถานที่เลี้ยงปลาเฉลี่ย 3.4 กิโลเมตร เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลในกระชังเฉลี่ย 3.4 ปี กระชังที่ใช้ส่วนมากเป็น โครงเหล็ก ใช้เนื้อวนทำเป็นตัวกระชัง ขนาดกระชัง 16 ตารางเมตร อัตราปล่อยเฉลี่ย 33.8 ตัวต่อลูกบาศก์เมตร ให้อาหารเม็ดสำเร็จรูปวันละ 3 ครั้ง ขนาดปลาที่จับเฉลี่ยตัวละ 841.4 กรัม ปัญหาในการเลี้ยงปลาที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกรไม่มีความรู้ในการเตรียมกระชัง อาหารปลาราคาแพง และจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในแต่ละแหล่งน้ำถูกจำกัดให้เหมาะสม

ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงปลานิลในกระชังของเกษตรกร ได้แก่ 1) ต้องการสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน 2) อยู่ใกล้แหล่งน้ำลำธารที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงปลา 3) การมีรายได้จากการเลี้ยงปลาที่มั่นคง 4) สามารถเลี้ยงปลาได้ตลอดปี และ 5) มีตลาดจำหน่ายปลาที่แน่นอน เกษตรกรที่มีอายุ จำนวนแรงงานในครัวเรือน และระยะห่างจากบ้านไปกระชังเลี้ยงปลาแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลี้ยงปลานิลในกระชังแตกต่างกัน ทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านการผลิต ด้านชีวภาพ และด้านการตลาด

The purposes of this research were to study: 1) socio-economic backgrounds of the farmers; 2) Nile tilapia cage culture as practiced by the farmers, problems faced, and extension services the farmers received; 3) factors affecting decision making on Nile tilapia cage culture as perceived by the farmers; and 4) comparison on factors affecting decision making of Nile tilapia cage culture of the farmers with different backgrounds. A total of 152 tilapia raising farmers in Khon Kaen were randomly selected for this study through multistage sampling technique. The data were collected during February – June 2006 by using interview schedule and analysed by the SPSS for Windows computer program.

It was found that 67.1 percent of the farmers were males with average age of 46 years old, average household member of 5.1 persons, family labors of 3.4 persons. Seventy two percent of the farmers were members of the fish culture farmer group. They had average annual income of 177,922.00 baht, out of this 110,600.00 baht were derived from fish culture. However, 67.1 percent of the farmers lent money from the bank for investment and still had average outstanding amount of 122,490.00 baht indebted. The majority of the Nile tilapia cage culture farmers reared the fishes in the river, approximately 3.4 km. from homes. They had 3.4 years experience in Nile tilapia cage culture. The structure of the cage was mostly made from metal bars and wrapped by the net, with the size of 16 square meters. Stocking rate was 33.8 fish/ cubic meter. The fish were fed 3 times a day with the formulated ration. The average weight of a fish at time of harvesting was 841.4 grams. The important problems faced by the farmers included: 1) the farmers did not know how to prepare the cage; 2) fish feeds were expensive; and 3) the number of farmers rearing fish in each reservoir was restricted.

Factors affecting farmers' decision making on Nile tilapia cage culture included: 1) fish culture was perceived as an income generating activity; 2) the rivers or reservoirs were not far from home; 3) income derived from fish culture was quite steady and sustained; 4) fish culture could be done all year round; and 5) there were markets for the fishery products. Farmers with different age, family labors, and distance between home and the rivers rated differently on factors affecting their decision on Nile tilapia cage culture.